

« ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΑΞΙΔΙ »

Στα μακρινά βάθη της προϊστορίας , ήταν ίσως αυτή η περίεργη ανθρώπινη ανάγκη για επικοινωνία και έκφραση των συναισθημάτων που εκδηλώθηκε με αποτύπωση της *συμβολικής σκέψης* στους τοίχους των σπηλαίων , η πρώτη κίνηση προς την **αυτοσυνειδησία** του νοήμονος ανθρώπινου όντος ...

Το άγνωστο και συχνά σκληρό και αφιλόξενο φυσικό περιβάλλον έμοιαζε πάντα απειλητικό για την ανασφαλή και εύθραυστη ανθρώπινη ύπαρξη και ο άνθρωπος δεν μπορούσε παρά να αναζητά στηρίγματα , έστω και νοητά , για να διαχειριστεί τη μοναξιά και τους φόβους του ! Έτσι η ανθρωπότητα , ποτέ δεν έπαψε να «χτίζει» φανταστικούς κόσμους και αλήθειες , προσπαθώντας απεγνωσμένα να δίνει ερμηνείες ...

*Λυπημένη η Ευστρατία στην άκρη της σκάλας ,
βάφεται ξεβάφεται με το ίδιο πινέλο .
Ύστερα το ξεπλένει βουτώντας το σε φόβους ανάμεσα ...*

(Απόσπασμα από ποιητική συλλογή της φιλόλογου και ποιήτριας Χρύσας Βλάχου)

Μετά από χιλιετίες διαρκούς αγώνα με τα στοιχεία της φύσης , κατάφερε κάποια στιγμή ο άνθρωπος να κάνει το μεγάλο και κρίσιμο διανοητικό άλμα που χρειαζόταν ώστε να τοποθετήσει τον εαυτό του σε προνομιακή θέση μέσα στο φυσικό κόσμο , να μάθει τη *γεωργική τέχνη* που τον οδήγησε στη μόνιμη εγκατάσταση και σταδιακά να δημιουργήσει **πολιτισμό** ...

Είναι λοιπόν διαχρονική η δίψα του ανθρώπου να κατανοήσει τη Φύση , αλλά και να δώσει κάποιες απαντήσεις στα υπαρξιακά του ερωτήματα ...

Στη μακρόχρονη και πεισματική αναζήτηση όμως της όποιας αλήθειας ή γνώσης για τον Κόσμο , ένα μέρος της πραγματικότητας δυστυχώς μας διαφεύγει ... Πάντα κάτι λείπει ! Μπορούμε να ακουμπήσουμε μόνο κομμάτια της αλήθειας , αφού οι ανθρώπινες δυνατότητες αντίληψης και βαθύτερης κατανόησης και οι αισθήσεις μας είναι πεπερασμένες και δημιουργούν υποκειμενικές μόνο εικόνες της όποιας πραγματικότητας , προσδίδοντας σχετικότητα στις ερμηνείες ...

Αυτή η ανικανοποίητη και σκοτεινή πλευρά της ζωής του ανθρώπου , αποτελεί ίσως και το βαθύτερο ψυχικό του δράμα που αποζητά τη λύτρωση και μόνο κάποιες απαντήσεις (αν τελικά υπάρχουν) θα μπορούσαν να του προσφέρουν την ολοκλήρωση ...

Ενδιαφέρουσες είναι κάποιες σκέψεις της **Φιλοσοφίας** στα πεδία αυτά .

Χαρακτηριστικότερες η σύλληψη της έννοιας του *απείρου* και η υπόθεση ύπαρξης άπειρων κόσμων από ορισμένους προσωκρατικούς φιλοσόφους (Αναξίμανδρος ,

Δημόκριτος), αλλά και η ταύτιση των εννοιών «Θεός» και «Φύση» σε μια ενιαία πραγματικότητα (θεμελιώδη ουσία), από την οποία προκύπτουν τα πάντα (άποψη που υποστηρίχθηκε από τον Ξενοφάνη και πολύ αργότερα κυρίως από τον σπουδαίο φιλόσοφο Σπινόζα).

Το αποτέλεσμα είναι και πάλι η ανεπαρκής μας αντίληψη της πραγματικότητας, την οποία αδυνατούμε να συλλάβουμε στο σύνολό της!

Στην πορεία του χρόνου, η ακόρεστη περιέργεια του ανθρώπου για τη Φύση και τη λειτουργία των πραγμάτων του Κόσμου, τον οδήγησε αργά και σταδιακά στη συστηματική παρατήρησή τους, στην καταγραφή της συμπεριφοράς τους και στην προσπάθεια λογικής επεξεργασίας και ερμηνείας τους, θέτοντας έτσι κάποια στιγμή τις βάσεις της **Επιστήμης**, που αναπτύχθηκε κυρίως μετά την αποδοχή του **ηλιοκεντρικού μοντέλου** του κόσμου μας (Κοπέρνικος) ...

Τα μέχρι σήμερα επιστημονικά ευρήματα, για το τμήμα τουλάχιστον του Σύμπαντος που μπορούμε να παρατηρήσουμε, οδηγούν στην υπόθεση της αναγκαιότητας ενός «σημείου εκκίνησης», μιας κατάστασης «Μοναδικότητας» που αντιστοιχεί σε κάποιο απροσδιόριστο φύσης και ασύλληπτης κλίμακας για τον ανθρώπινο νου, αρχικό πεδίο *καθαρής ενέργειας* ...

Κάποια άγνωστη αρχική διαταραχή, που φαίνεται να συνέβη πριν από αρκετά δισεκατομμύρια χρόνια, πρέπει να οδήγησε στην ακαριαία *ρήξη της συμμετρίας* και σε έναν κολοσσιαίο, εκρηκτικό *κοσμικό παλμό* (αναπήδηση) που έκτοτε διαδίδεται με τεράστιες ταχύτητες, εκτεινόμενος παντού, με τα ποικίλα σωματίδια ύλης να προκύπτουν ως «συμπυκνώματα» της αρχικής ενέργειας και να βρίσκονται σε συνεχείς αλληλεπιδράσεις, μέσα σε μια άβυσσο κοσμικού χώρου και χρόνου ... Στοιχειοθετήθηκε έτσι η συμπαντική έννοια του *χωροχρόνου* και μέσα σ' αυτόν η τεράστια ποικιλομορφία δομών και σχηματισμών, αλλά και η εμφάνιση ζωής και μορφών νοημοσύνης ...

Απεραντοσύνη ... ασύλληπτη, απροσμέτρητη, αέναα σιωπηλή ...

Με αυτή την οπτική, πέρα από θρησκευτικές ή άλλες προκαταλήψεις και ιδεολογικές αγκυλώσεις, πρέπει να θεωρούμε το *νοήμον ανθρώπινο ον* ως ένα ζωντανό κύτταρο του συμπαντικού οργανισμού και της αδιάκοπης εξέλιξης όλων όσων βρίσκονται μέσα σ' αυτόν ...

Μέσα λοιπόν από ένα συναρπαστικό και πολυτάραχο ταξίδι στο χρόνο, η ανθρωπότητα πετυχαίνοντας αργά, αλλά μεγάλα και δύσκολα βήματα προόδου σε όλα τα επίπεδα, έφτασε στην τόσο σύνθετη και αμφιλεγόμενη σημερινή «**ψηφιακή εποχή**» της λεγόμενης **παγκοσμιοποίησης**, κουβαλώντας ως παρακαταθήκη τα «μνημεία του παρελθόντος» ...

Φτάσαμε όμως σε κάποιο επιθυμητό σημείο; Θα έπρεπε να είμαστε ικανοποιημένοι, αν κάναμε με ειλικρίνεια την αυτοκριτική μας;

Δυστυχώς πρέπει να παραδεχθούμε πως όχι ...

Ζητάμε όλοι έναν καλύτερο κόσμο, αλλά τελικά εισπράττουμε τον κόσμο της «**απώλειας του μέτρου**» που βιώνουμε και που όλοι εμείς συνδιαμορφώνουμε ... Είναι αυτό το «ζώο» μέσα μας, που δεν καταφέραμε ακόμη να ελέγξουμε πλήρως!

Σε μεγάλο βαθμό , αυτό καθορίζει τις συμπεριφορές και οδηγεί τις πράξεις μας ...
Παρά την πρόοδο που έχουμε κάνει ιστορικά , είναι πάντα παρούσες αυτές οι
αθεράπευτες ανθρώπινες αδυναμίες , η *απληστία* , η *ματαιοδοξία* , ο ανυποχώρητος
ανθρώπινος εγωισμός , αλλά και η *έλλειψη ουσιαστικής Παιδείας και γνώσης* ! Όλα
αυτά , οδηγούν στην *απουσία μιας πιο φιλοσοφικής θεώρησης της σχετικότητας των*
γήινων πραγμάτων και δυστυχώς διαχρονικά τροφοδοτούν τα δυσάρεστα παιχνίδια
δύναμης και εξουσίας και τη **βία** στις ανθρώπινες κοινωνίες ...

Θα λέγαμε ακόμη ότι στη σύγχρονη εποχή έχουμε εγκλωβιστεί στη δύναμη της
«εικόνας» σε βάρος της αυθεντικότητας και μάλλον έχουμε πλέον παραδοθεί στην
«**ευκολία**» και την «**αυταρέσκεια**» που υπαγορεύονται από τον λεγόμενο δυτικό ,
υπερκαταναλωτικό τρόπο ζωής μας ! Αυτή είναι μια ύπουλη παγίδα , που έχει
αμβλύνει τις αντιστάσεις μας απέναντι στις πάντα ανικανοποίητες υλικές
απαιτήσεις μας και έχει θολώσει επικίνδυνα την ορθή κρίση μας , ως προς τη
διάκριση των πραγματικών αναγκών μας ! Τα θέλουμε όλα και τα θέλουμε τώρα ,
ακόμη κι αν αυτό μας εμπλέκει σε ένα διαρκές χρέος ! Το νοήμον ανθρώπινο ον
προσμετράται πια από την κοινωνία μας κυρίως ως «καταναλωτής» και τις ζωές
των ανθρώπων διαφεντεύουν ως άορατοι ρυθμιστές οι παντοδύναμες «αγορές» ,
στα σκοτεινά κέρδη των οποίων δύσκολα μπαίνουν όρια ...

Έτσι , παρά τη ραγδαία τεχνολογική πρόοδο και τη φαινομενική ευημερία , οι
ανισότητες συνεχώς διογκώνονται και διευρύνονται πέρα από κάθε αποδεκτή
λογική , ανατροφοδοτώντας την κάθε είδους βία ! Και λόγω μιας γενικότερης
απογοήτευσης των ανθρώπων που βιώνουν την έλλειψη δικαιοσύνης , πολλοί
οδηγούνται στην αδιαφορία και στην παραίτηση , αλλά και οι κοινωνίες σε
προοδευτική ποιοτική **παρακμή** ...

Ξέκοψε το υποσχόμενο από το απότοκο .

Το δεύτερο βρέθηκε να κλαίει στην αγκαλιά της βαρβαρότητας ...

*Τόσος πόνος για τα κύματα , μικρά , θολά και διάφανα ,
δε φτάνουν στην ακτή ...*

Τόσα πουλιά στον ορίζοντα για ένα ομοιόμορφο φτερούγισμα ...

(Απόσπασμα από ποιητική συλλογή της φιλόλογου και ποιήτριας Χρύσας Βλάχου)

Γιατί όμως όλα αυτά που συμβαίνουν γύρω μας θα έπρεπε να θεωρούνται
ανησυχητικά ; Στην πραγματικότητα αυτό που βιώνουμε είναι το φυσικό πλαίσιο
εξέλιξης και διαμόρφωσης όλων των ζωικών κοινωνιών , όπου όλα είναι ένα
«παιχνίδι επιβίωσης» στο οποίο πάντα υπάρχουν νικητές και χαμένοι ...
Γιατί λοιπόν να μην αποδεχθούμε τα δεδομένα όπως είναι και να μην αφεθούμε
στο «ρέον κύμα» των φυσικών πραγμάτων αυτού του κόσμου ;
Μια απάντηση στο ερώτημα αυτό θα μπορούσε να είναι η πεποίθηση ότι το νοήμον
ανθρώπινο ον είναι κατά μία έννοια «καταδικασμένο» στην ιστορική του εξέλιξη να
περάσει κάποια στιγμή από το στάδιο του «*ευφυούς πρωτεύοντος*» σ' αυτό του
«*Συμπαντικού ανθρώπου*» , του οποίου η νοημοσύνη δεν θα κατακλυζόταν πλέον
από το ταπεινό κίνητρο του προσωπικού μικροσυμφέροντος, αλλά θα λειτουργούσε
προς όφελος ενός γενικότερου καλού ...

Αυτή η πορεία εξερεύνησης των ορίων και των δυνατοτήτων αυτοβελτίωσης αποδεικνύεται αναγκαία για τη γενικότερη «οικονομία» των πραγμάτων της ζωής , αλλά και για τη μελλοντική επιβίωση του είδους μας ...

Στη μεγάλη και δύσκολη αυτή διαδρομή του ανθρώπου προς το μέλλον , την απαιτούμενη ώθηση θα έδινε η **πρόοδος της γνώσης και η αγάπη για τα πράγματα της φύσης !** Αυτό θα μπορούσε να καλλιεργηθεί μόνο μέσω μιας εμπνευσμένης και πολύπλευρης **Παιδείας** , που δεν θα λειτουργούσε ως υπηρέτης του σύγχρονου χρηματοοικονομικού συστήματος !

Παράλληλα η συνειδητοποίηση και *αποδοχή της ταπεινής μας θέσης μέσα στον άπειρο «συμπαντικό οργανισμό»* , θα μπορούσε να λειτουργήσει ως ένας αόρατος μηχανισμός εξισορρόπησης στο βάθος του μυαλού μας και θα μας έκανε ίσως να *θεωρούμε τη ζωή μας με κάποια φιλοσοφική διάθεση* , έχοντας αναγνωρίσει την αναπόφευκτη φθαρτότητα όλων των υλικών πραγμάτων ...

Θα μπορούσαμε έτσι να έχουμε ανθρώπους με γνώση , πραγματικά ελεύθερους , με μεγαλύτερη σεμνότητα και μικρότερο εγωισμό , που θα αρκούσαν στα «λιγότερα» !

Μ' ένα ψίχουλο ανεβαίνουν τα πουλιά στον ουρανό ...

(Απόσπασμα από ποιητική συλλογή της φιλόλογου και ποιήτριας Χρύσας Βλάχου)

Για να συμβούν όμως αυτά , χρειάζεται η ανθρωπότητα να δουλέψει πολύ και μάλλον να περάσει μέσα από μακρόχρονες , δραματικές καταστάσεις , οι οποίες θα λειτουργούσαν ως καταλύτης ζυμώσεων στο μυαλό των ανθρώπων ! Σε κάθε περίπτωση απαιτείται χρόνος ...

Με τις προϋποθέσεις αυτές , θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι η μελλοντική συνειδητή και ελεύθερη επιλογή των εξελιγμένων και ώριμων ανθρώπινων κοινωνιών , εφόσον αυτές έχουν καταφέρει να αποφύγουν την κατάρρευση , δεν μπορεί παρά να είναι κάποιες μορφές του *Σοσιαλισμού* ... Ένα κοινωνικοπολιτικό σύστημα *κοινοκτημοσύνης* , του οποίου η πρώτη ιστορική εφαρμογή στο παρελθόν ατυχώς επιτεύχθηκε με σκληρή επιβολή , που φυσικά οδήγησε στην ουτοπία ...

Και τότε ως ανθρωπότητα θα είχαμε ίσως την πιθανότητα να πετύχουμε μια ουσιαστικότερη , πιο ισορροπημένη και φυσικά λιγότερο κεφαλαιοκρατική παγκοσμιοποίηση , αναβαθμίζοντάς την στην έννοια της **οικουμενικότητας** ...

Δημήτρης Ζάτκας (καθηγητής Χημείας του ΓΕΛ Ν. Μουδανιών)